

FÖRSVARSKOTTETS UTLÅTANDE **2/2005 rd**

Regeringens proposition om godkännande av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande, avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer och det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 februari 2005 en proposition om godkännande av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande, avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer och det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i av-

talen och protokollet som hör till området för lagstiftningen (RP 268/2004 rd) till utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att försvarsutskottet ska lämna utlåtande till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef, lagstiftningsråd Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- äldre regeringssekreterare Sami Paatero, försvarsministeriet
- major Harri Suni, Huvudstaben.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i Bryssel i november 2003 ingångna avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater ingångna avtalet om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang samt det i Bryssel i april 2004 ingångna avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation. Regeringen föreslår att riksdagen också godkänner det i december 1997 ingångna andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor samt också lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen.

I avtalet om status för Europeiska unionens styrkor bestäms om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som är ställda till Europeiska unionens militära stabs och andra EU-institutioners förfogande samt om status för den militära och civila perso-

nal från medlemsstaterna som ställts till sådana styrkors förfogande.

Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor kompletteras av avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer. Det avtalet tillämpas då kraven föranleds av en gärning som begåtts på tredjeländers territorium eller till havs.

I det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor bestäms att parterna i sina inbördes förhållanden förbinder sig att följa det i Paris år 1952 upprättade protokollet om status för de internationella militära högkvarteren med erforderliga justeringar.

Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor och avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista av Europeiska unionens medlemsstater har meddelat att dess konstitutionella förfaranden har avslutats. Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor har trätt i kraft internationellt i april 1999. Protokollet träder i kraft för Finlands del den dag då Finlands godkännandeinstrument deponeras. Avsikten är att lagarna ska träda i kraft vid tidpunkter som bestäms genom förordningar av statsrådet och republikens president samtidigt som avtalen och protokollet träder i kraft för Finlands del.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen har genom sin proposition förelagt riksdagen tre olika, men med varandra sammanhängande avtal, nämligen avtalet om status för

de högkvarter och styrkor som ställts till Europeiska unionens förfogande (EU SOFA), det kompletterande avtalet om avstående från skadeståndskrav mellan EU-stater i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer och det andra

tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som deltar i Natos partnerskap för fred (PfP SOFA). Finland godkände det egentliga PfP SOFA-avtalet 1997 (FördrS 64—65/1997).

Enligt information till utskottet arbetar för närvarande drygt 30 finländska officerare vid EU:s och Natos militärstaber. Antalet kan öka något i år i och med att det inom EU inrättas en planeringsenhet för civil-militär samverkan och förberedelser görs för att upprätta en snabbinsatsstyrka inom EU. Likaså uppges antalet finländska förbindelseofficerare vid Natostaber bli något fler.

EU SOFA och avtalen om avstående från skadeståndskrav är relevanta också i praktiken med avseende på krishanteringsinsatsen Althea, som inleddes i Bosnien och Hercegovina i december 2004, exempelvis när det gäller transitering genom EU-stater av finländska trupper som deltar och materiel som används i operationerna. Om

det andra protokollet till PfP SOFA antas får de finländska förbindelseofficerare som arbetar i Natostaber en tydligare status. Protokollet får också en viss betydelse när Natoresurser utnyttjas i EU:s krishanteringsoperationer.

Det har påpekats för utskottet att EU SOFA innehållsmässigt i allt väsentligt motsvarar PfP SOFA, som Finland godkände 1997. Det finns all anledning att skapa en likartad avtalsmekanism för EU, menar utskottet. EU kan också självständigt genomföra militära krishanteringsoperationer utan stöd av Natos lednings- och kommandostrukturer.

Utlåtande

Försvarsutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 mars 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kauko Juhantalo /cent
vordf. Jaakko Laakso /vänst
Eero Heinäluoma /sd
Reijo Kallio /sd
Bjarne Kallis /kd
Antero Kekkonen /sd
Seppo Lahtela /cent

Jere Lahti /saml
Kalevi Lamminen /saml
Eero Lankia /cent
Lauri Oinonen /cent
Antti Rantakangas /cent
ers. Eero Akaan-Penttilä /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Antti-Juha Pelttari.